

MELDURIN

Blindni er eingin forðing

- Eg havi sett mær fyri, at eg ikki vil vera ein súr, negativ og keðilig kona, sum er beisk inn á sína lagnu. Eg vil liva lívið. Tað sigur 46 ára gamla Ruth Thomsen úr Havn, sum er fødd við eini sjúku, ið gjørdi hana blinda sum 25 ára gomul. – Lívið steðgar ikki, bara tí tú verður blind. Men tað broytist, sigur Ruth Thomsen

Rannvá G. Fossaberg

- Eg minnst væl tann dagin, eg viðgekk fyri mær sjálvari, at nú var eg veruliga blind. Tá var eg farin í gongd við at baka, og ístaðin fyri at brúka kanel, brúkti eg karry, tí eg sá ikki at lesa á kryddarípakkanum. Akkurát tá upplivdi eg tað sum eitt stórt niðurlag at vera blivin blind.

Soleiðis sigur Ruth Thomsen, sum tó hevur bakað líka síðani.

- Frá tí degnum valdi eg at brúka hinar sansirnar heldur enn sjónina. Tí har var eingin sjón, sigur Ruth Thomsen.

Hon er fødd við eini arvaligari eygnasjúku, Retinitis Pigmentosa, sum niðurbrýtur nethindina, og tískil hevur Ruth Thomsen altíð havt trupulleikar við sjónini. Tað var tó ikki fyrr enn hon var mitt í 20unum, at hon gjørdist veruliga blind.

Høvdu illgruna

Hóast Ruth Thomsen hevur havt sjónina barna- og ungdomsárin, ívast hon í, hvussu væl hon hevur sæð.

- Eg rokni ikki við, at eg nakrantíð havi havt eina vanliga sjón. Omma mín plagdi at fortelja, at sum trý ára goul stóð eg ofta bara og græt, tá vit vóru útferð í hagamum. Ivaleyst havi eg longu tá ikki sæð væl og tískil ikki kunnað yvirskoða sjóruta undirlendið, greiðir Ruth Thomsen frá.

Tá hon fór í fyrsta flokk, gjørdist familjan fyrst ferð greið yvir, at hon móguliga hevði trupulleikar við sjónini.

- Mamma legði til merkis, at okkurt var galið, tá eg ein dagin segði við hana, at tað var so nógvur mjørki úti. Hon sá ongan mjørka, tí tað

var púra klárt í veðrinum. Mamma fór tá við mær til eygnalæknan, og hann staðfesti, at eg var ógvuliga nærsýnt. Men eingin hugsaði um nakra sjúku, fortelur Ruth Thomsen.

Árini gingu, og Ruth Thomsen, sum var 12 ára gomul, varnaðist, at hon bleiv rættiliga myrkblind. Júst hetta, at síggja illa í myrkri, er eitt vanligt tekin, tá sjónin hjá fólki viknar nógv.

- Eygnalæknin í Føroyum fekk illgruna, um at eg kanska hevði eina eygnasjúku, og eg bleiv send til Danmarkar. Og tá bleiv sjúknan staðfest. Læknin segði, at antin kom sjúkan at standa í stað, ella versnaði hon, og eg kom sostatt at verða blind, fortelur Ruth Thomsen og minnst aftur á, hvør hennara fyrsti tanki var, tá hon fekk hesi boðini.

- Á nei, nú fái eg ongantið koyrikort! At eg fór at bliva blind, hugsaði eg als ikki um

Byrgdi seg inni

Tá Ruth Thomsen var 25 ára gomul, gekk av álvara niður eftir bakka við sjónini, og áðrenn hon visti av, hevði hon mist sjónina.

- Líka inn til tá hevði eg eitt lítið sindur av sjón, og eg gøllhelt í, at eg ikki var blind, men sjónveik. Eg vildi ikki vera blind. Tað var tað ringasta orðið at taka í munin fyri meg. Onkursvegna royndi eg at bagatellisera tað, tá eg í roynd og veru einki sá, sigur Ruth Thomsen.

Seinastu 20 árini hevur Ruth Thomsen livað sum blind, og tað einasta hon sær, er munurin á myrkri og ljósi. Sostatt leggur hon til merkis, tá tað er ljóst ella myrkt úti.

Tá Ruth Thomsen lítir aftur á fyrstu tíðina sum blind, minnst hon aftur á eina tunga tíð.

- Í nokkso nógv ár læsti eg meg so at siga inni í mínum egna heimi, tí altuttanfyri var so avbjóðandi. Tú kemur jú í so nógvur óvæntaðar støður, tá tú ert úti. Haraftur at vildi eg ikki síggja blind út,

tí mann vil so gjarna fella inn í mongdina, og eg vildi ikki líkjast frá við at ganga við tí hvíta stavinum. Eg hevði eina hugsan um, at fólk tóku synd í mær, og tað vildi eg fyri alt í verðini ikki hava, fortelur Ruth Thomsen og heldur fram:

- So eg valdi lottu loysnina, sum ikki altíð er tann besta, og var bara heima og dámdi einki væl at fara út til tiltøk ella bara føðingardagar hjá teimum nærmastu.

Ræddist hundar

Ruth Thomsen sigur, at tey, sum minnst seg frá tí tíðini, duga væl at síggja, at hon er ein heilt annar persónur í dag, tí hon er nógv úti til tiltøk, fer í veitslur og dámar annars bara væl at vera úti til ymiskt.

- Høvuðsorøkin, at eg havi tað so mikið gott í dag, er, at eg gótók mína støðu. Tú ert blind, tú sært einki, og so mást tú taka tað harfrá. Og tað gjørdi eg so, sigur Ruth Thomsen og vísir á, at hon av álvara góðtók sína støðu, tá

hon fekk bjóða førarahund í 2003.

- Eg havi ongantið verið glað fyri hundar, og havi kanska verið eitt sindur bangin fyri teimum, og maður mín, Sólbjørn, hann hevur ræddst hundar ómetaliga illa. Tí var tað ikki nøkur løtt avgerð, at takka ja til ein førarahund, sigur Ruth Thomsen, ið minnst fyrstu ferð, tey finga førarahundin Toke.

- Vit fóru til Danmarkar eftir hundinum, og eg minnst væl fyrstu náttina á hotellkamarinum við hundinum. Vit høvdu alt ljós tendrað, tí hvat nú um mann skuldi upp um náttina, og hundurin so var har, hvat um hann goydi, og hvat veit eg. Vit hava mangan flent eftir tí síðani, sigur Ruth Thomsen og flennir eisini nú, tá hon hugsar um fyrstu tíðina við hundinum.

- Men fyri at siga tað, sum tað er, so er tað eitt skeringspunkt í mínum blinda lívið, tá eg fekk Toke, sum var mín fyrsti førarahundur. Tað var,

sum hurðar, ið eg hevði upplivað sum afturlatnar, lórust upp. Eg fekk størri sjálvsálit og størri árræði og fór út millum fólk aftur, sigur Ruth Thomsen.

Hundin Toke hevði hon í níggju ár, men – lagnunar speisemi – so bleiv hundurin blindur, fekk gikt og epilepsi og mátti avlívast. At byrja við ætlaði Ruth Thomsen ikki at fáa sær nýggjan førarahund, men skjótt viðgekk hon, at lívið sum blind var munandi lættari við einum førarahundi.

- Tað er nógv lættari. Tú kanst ganga frítt og merkir veruliga, at tú hevur verið úti ein túr, tá tú gongur við hundinum. Við stavinum kennist tað so trivandi, og tú hevur ikki somu friheit. Tí valdi eg at fáa Audi, sum er mín nýggi førarahundur.

Fólk eru hjálpsom

Við hundinum er móguligt hjá Ruth Thomsen at fara túraruttan at hava brúk fyri hjálp frá øðrum fólki. Og tó.

- Tað kann koma fyri, at eg bráðliga blívi desorienterað, tá eg gangi túr, men so skjótt fólk leggja til merkis, at eg síggi heldur ráðaleys út, koma tey til mín og spyrja, um eg havi tørv á hjálp, sigur Ruth Thomsen og leggur afturat:

- Nú síggi eg tað ikki sjálv, men eg haldi, at fólk fylgja væl við í, hvussu hundurin arbeiðir, tá vit eru úti, so síggja tey, at alt ikki er, sum tað skal vera, so hjálpa tey alt fyri eitt, sigur Ruth Thomsen.

Viðhvørt kann hon gott flenna eftir, at summi fólk eru rættiliga tilvitað um, hvussu tey orða seg, tá tey práta við seg.